וקטן. פ"ה דלמ"ד משום קטן אין קטן יכול לעשות שליח לערב עליו עירובי חצירות [א] דלאו בר קטן הוא וקשה לפי' דלהוי כנשתתפו כמו בעל הבית שנעשה שותף לחבירו ועוד דבפרק בכל מערבין (לעיל דף לח:) אמר רב הונא קטן גודא העירוב ודוחק לומר דפליג ועוד דשמואל גופיה דאמר הכא משום קטן קאמר בפ' התקבל (גיטין דף סד:) דקטן זוכה לאחרים בשמיופי מבוחות דרבנן ויש לדחות דהכא בקטן לגמרי והתם נמי מחלק בין קטן גמור ובין שאינו קטן גמור ונראה לר"ת כמו שפר"ח דבבית של קטן מיירי הכא [ב] ונראה דהלכה כרבה דאמר עירוב משום דיהב דבפ' הדר (לקמן דף סו.) קאמר ר' יוחנן שוכר כמערב דמי ומפרש מה מערב בפחות משוה פרוטה [ג] וקיימא לן כרבי יוחנן לגבי דשמואל ועוד דהתם מפרש הש"ס הכי ואם כן כך הלכה: **ואמר** שביתתי במקומי זכה. ואומר ר"י דבלא אמירה נמי קני כדאמרינן בפ' בכל מערבין (לעיל דף לח:) אבל ניעור דאי בעי מצי אמר אע"ג דלא אמר כמאן דאמר דמי ויש לחלק שאני התם שהולך לשם כך על התחום כדי לערב אבל מדפליגי רבנן על רבי יוחנן [ד] בישן משמע דבניעור עודו דקני אע"ג דלא אמר [ד] ולעיל (דף מה.) דתנן מי שיצא בדרך ועמד והרי הוא סמוך לעיר הואיל ולא היתה כוונתו לכך לא יכנס ומוכח בגמרא דקני שביתה במקומו כעובדא דר' טרפון דקאמר בית המדרש מובלע בתוך תחומו היה והא דנקט ואמר אינו כשאומר שביתתי במקום פלוני [ה] אי אגב דסיפא העני מערב ברגליו אבל עשיר לא אפי' אמר וכה"ג איכא בשיש אוחזין (פ"מ דף יא.) דאה אותן רצין אחר לבי שבור אחר גחלות שלא פרחו ואמר זכתה לי שדי זכתה לו והתם נמי אפי' לא אמר קני כדאמר התם בגמ' [ו] גבי ד' אמות דתקינו ליה רבנן דליקנו ואי תקינו ליה רבנן דליקנו כי לא אמר מאי הוי ונקט ואמר משום סיפא שהיה לבי רן כדרכו אפי' אמר לא אמר כלום: **ואפילו** בתחתיו של אילן לא מצי אזיל. דממקום רגליו עקר דעתיה ותחת האילן נמי לא קנה לכך לא יזוז ממקומו ואם תאמר בפרק בכל מערבין (לעיל דף לה.) גבי נתגלגל חוץ לתחום קאמר סקק הרי זה חמר גמל ויש לו מביתו עד עירובו אלפים ולא אמר ולא יזוז ממקומו [ז] ואומר ר"י דהתם בעומד בעירו לא עקר דעתיה מעירו ודעתו שאם לא יקנה שם שביתה שיהיה לו תחום ביתו: [ח] **מאי** טעמא דרב כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. ושמואל ורב"א דלקמן [ט] דתניא כוותיה אית להו דרבה בעלמא והכא בתחומין הקילו דאין להחמיר בהן דאין לומר דפליגי דהא הכא משמע לכאורה דהילכתא כשמואל מדדחיק לומר אליבא דרב תנא הוא ופליג ומתניתין בפ"ב דקדושין (דף נ:) במקדש אשה ובתה לא מתוקמא אלא אליבא דרבה למאי דפסיק התם דקדושין שאין מסורים לביאה הוו קדושין ועוד י"ל דהכא סבר כיון דאמר שביתתי תחת האילן והשביתה הוי ד' אמות הוי כאילו אמר ליקנו לי ד' מגו תמני ומודה שמואל במפרש ואומר שביתתי תהא בכל ח' אמות שתחת האילן דלא קני ובריש"א נמי דלקמן דטעה ועירב בשתי רוחות אע"ג דנתכוון לערב בשתי רוחות כאחת י"ל דכל המערב בשתי רוחות כאחת מסופק הוא בלבו ולעתו אשם לא יקנו לו שביתת שתיהן יקנה באחת מהן להכי הוי עירוב באחת מהן: כל

(1)

רגליו אלא אי כאן אי כאן ומנה נפשך אלפים שממקום רגליו עד האילן יש לו וכשהגיע לתחת האילן נעשה לו חמר גמל בת למדוד לו מן הכפון מן האילן לביתו מודדין לו מן הדרום ממקום רגליו בת למדוד ממקום רגליו כדי לחזור לאחריו אלפים מודדין לו מן האילן זה שמעתי. ויש תשובות וגימגומין יותר מדאי לפי לשון הש"ס והילוכו חדא דקא משייל מ"ט דרב הוה לשיוליה טפי טעמא דשמואל דמילתיה דרב מסתבר טפי דבמקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן לא קנה אבל שמואל מאי סייס אבל שביתתו לביתו אי קנייה היא בלא סיום לקני התם ואי לאו קנייה היא לא ליקני לא הכא ולא התם דהא כאן לא רצה לקנות וקאמר רב יוחנן בן נורי לא קאמר אלא חפצי הפקר אי יש לאבל זה שאמר בפירוש איני רוצה לקנות כאן היאך יקנה ועוד מאי נעשה בתחתי של אילן חמר גמל הכי איבעי ליה למימר ושמואל אמר הכי זה חמר גמל ועוד מאי מן הכפון ומן הדרום במקום אחד יש לומר מלפונו ומדרומו אבל בשני מקומות לא שייך האי לישנא: מאי

שביתתו ממקומו באומרו שביתתי תחת האילן פלוני. ותחת אותו אילן לא קנה שביתה, דהא לא סיים מקום שביתתו, דמקום שביתתו הן הארבע האמות המקום שמותר לו לטלטל, ומשם מודד תחומו, וכיון שאין לו מקום אין לו תחום. ושמואל אמר לא אמר כלום, שאינו יכול להלך מן האילן לביתו, אם הוא בתוך אלפים אמה מן האילן, אבל אל האילן יש לו להלך. קסבר שמואל אם במקומו קנה שביתה יש לו להלך אלפים אמה עד תחתיו של אילן, ואם תחת האילן קנה, יש לו להלך שם, אבל כיון שיגיע אל תחת האילן אין לו לזוז ממקומו. בא למדוד מן הצפון אומר לו מן הדרום תחומך.

ג) עי' תוס' כאן ד"ה וקטן סב' כשם רבינו ז"ל דבבית של קטן מיירי הכא ופי' דאם יש לקטן בית בחצר אינו יכול לערב עמהם משום דאין קטן קטן.

למקום אחר. שרגו לערב עם חצר אחרת נותנין בתוכה עירובן זה שגבו להתיר חצירן: **אחד מהן מוליך ע"י קולן.** בשביל קולן ואפי' נתן הוא לבדו פת אחת בשבילן הואיל והוא כבר עירב עם חבירו קונה לצורך קולן: **רב"ש.** דהיא מותרת עמהן והן מותרין עמה: **מתני' מי שבא בדרך ותשכה לו גרסינן: והיה מכיר אילן או גדר.** והוא בסוף אלפים ממקום רגליו ומהאילן לביתו אלפים: **ואמר שביתתי בתחתיו.** ומשם יהיו לי אלפים דאע"ג דהשתא קדים יומא (א) מני למיזל אלפים עד התם דהוה מקום שביתתו ומשום הכי יש לו אלפים לכאן ואלפים לצד ביתו (ב): **לא אמר כלום.** טעמא מפרש בגמ': **גדר.** חומת אבנים: **אמר שביתתי בעיקרו.** ויודע הוא שמעיקרו ועד ביתו אין יותר מאלפים קנה לו שביתה בעיקרו הואיל וסייס את מקומו ואותה שביתה קונה לו אלפים לצד רגליו ואלפים לצד ביתו: **ואם אינו מכיר.** אילן או גדר: **או אינו בקי בהלכה.** ואינו יודע שיועיל לו ולא אמר כן: פלוגתא דר' חנינא בן אנטיגנוס ורבנן בגמ' (ג) מפרש: **וזהו שאמרו.** כגון זה שהוא בא בדרך ואין עמו פת דהשתא עני הוא לו התירו חכמים לערב ברגליו בלא פת: **ואחד עשיר.** היושב בביתו ורוצה לילך ולהתשיך על התחום ולקנות שביתה מותר: **להקל על העשיר.** שיוכל לשגר ע"י שליח ולא יטרח הוא עצמו: **גמ' לא אמר כלום כל עיקר.** יזוז ממקומו שהרי במקום רגליו אין לו שביתה שהרי עקר דעתו ולבו מכאן ותחת האילן נמי לא קנה שביתה דהא לא סייס ואע"פ שכל תחתיו של אילן לאוך אלפים אמה למקום רגליו מפרש' טעמא דרב לקמן [נ.] הואיל ולא פירש איזו ד' אמות בחר לו בתחתיו של אילן לאו שביתה היא: **ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו אבל לתחתיו של אילן מצי אזיל.** לקמן [נ:] מפרש דכי אמר שמואל למילתיה כגון דקאי כל נופו של אילן בתוך אלפים (ד) למקום רגליו דכל ד' אמות שאתה נותן לשביתה [תחתיו] כולן רואויות לו הלכך לביתו לא אמר כלום דהא ביתו רחוק מעיקרו אלפים כדתני במתניתין מעיקרו ועד ביתו אלפים ושמא הוא בחר לו ארבע אמות הראשונות שתחת האילן אותן של לידו ומשם עד ביתו יש יותר מאלפים כל רוחב נוף האילן אבל לתחתיו של אילן מצי אזיל דממה נפשך כל ד' אמות שאתה נותן לו תחתיו לשביתה נותנות עד מקום רגליו אלפים אמה: **וגעשה תחתיו של אילן.** רוחב נטייתו נופו של אילן אם הוא רחב כ' או ל' אמה נעשה לו חמר גמל כלומר מושכו לכאן ולכאן: **בת למדוד מן הכפון.** בסוף נטייתו הנוף לצד ביתו אלפים כדי שיגיע לביתו: **מודדים לו מן הדרום.** ואומר שמא ארבע רואשונות של צד רגליו בחר לו תחת האילן ומשם מודדין לו אלפים ולביתו ונמצא רחוק שלשים אמה: **בת למדוד מן הדרום.** מד' אמות ראשונות אלפים לצד רגליו כדי שיכול לחזור לאחריו ממקום רגליו שלשים אמה: **מודדין לו מן הכפון.** שמא ד' אמות של סוף האילן לצד ביתו בחר לו ומשם עד מקום רגליו יש לו אלפים ואין יכול לחזור לאחריו אפילו פסיעה אבל ארבע' אלפים יש לו ממקום רגליו לצד ביתו פחות שלשים אמה ממה נפשך ומקום רוחב האילן הוא מפסיד מפני שלא פירש: ג"א **ושמואל אמר לא אמר כלום לביתו.** שאין לו מן האילן לצד ביתו כלום אבל לתחתיו של אילן מצי אזיל דקסבר שמואל דקנה לו שביתה בג' המקומות הואיל ולא סייס ד' אמותיו אין לו מקום המיוחד לו (ה) לא תחת האילן ולא במקום רגליו אלא אי כאן אי כאן ומנה נפשך אלפים שממקום רגליו עד האילן יש לו וכשהגיע לתחת האילן נעשה לו חמר גמל בת למדוד לו מן הכפון מן האילן לביתו מודדין לו מן הדרום ממקום רגליו בת למדוד ממקום רגליו כדי לחזור לאחריו אלפים מודדין לו מן האילן זה שמעתי. ויש תשובות וגימגומין יותר מדאי לפי לשון הש"ס והילוכו חדא דקא משייל מ"ט דרב הוה לשיוליה טפי טעמא דשמואל דמילתיה דרב מסתבר טפי דבמקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן לא קנה אבל שמואל מאי סייס אבל שביתתו לביתו אי קנייה היא בלא סיום לקני התם ואי לאו קנייה היא לא ליקני לא הכא ולא התם דהא כאן לא רצה לקנות וקאמר רב יוחנן בן נורי לא קאמר אלא חפצי הפקר אי יש לאבל זה שאמר בפירוש איני רוצה לקנות כאן היאך יקנה ועוד מאי נעשה בתחתיו של אילן חמר גמל הכי איבעי ליה למימר ושמואל אמר הכי זה חמר גמל ועוד מאי מן הכפון ומן הדרום במקום אחד יש לומר מלפונו ומדרומו אבל בשני מקומות לא שייך האי לישנא: מאי

ה) לקמן נב: ע"ש, ו) ס"א ע"י טולן, ז) [נ"ל מו: לקמן ס.], ד) [בירושלמי וכיון ילא שמע מתמן], ט) [נ"ל מז.], ו) [בירושלמי ר"מ אומר אין לו], ז) [לקמן נח.], ח) [דף י.], ט) [שיך לדף נ.], י) [דף נ:].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואפי' לתחתיו וכו' ואר"י דהתם בעומד בעירו וכ"כ רש"י לקמן דף ס ע"א ד"ה ומסור:

מוסף רש"י

חמשה שנבו את עירובן. שדרין מאלר ועילנו את חצירן (לקמן עב:). אנו אין לנו. שיכול לקנות שביתה בהגלו בלא עירוב פת, אלא עני. לגומר מי שהוא בדרך ואין עמו פת (לעיל מז:). שלא יצא. מפני הטורח, ויערב ברגליו. אלא התיר לשנות עירוב בפת ע"י שלוחו (שם).

מוסף תוספות

א. אין קטן גובה את העירוב. תוס' ד"ה. ב. שיש בית לקטן באותה חצר ועירבו בתוכה, לפ"ד משום קנין קטן לאו בר אקנייני הוא. דבב"ש, דאינו יכול להקנות להם ביתו. תוס' ד"ה. ג. ואילו לשמואל אמרינן הכא דבפחות משוה פרוטה לא. דבב"ש. ד. [ד]עד כאן לא פליגי רבנן עליה התם אלא משום דישן אבל ניער קונה בשתיקה. ויעב"ש. ה. היינו משום רישא דקאמר ואמר שביתתי בעיקרו, ושם ודאי הוה דוקא, כיון דאינו הולך לשם. תוס' ד"ה. ו. [ד]מביתו עקר דעתו ומשם שמא לא קנה. תוס' הרא"ש.

רבינו חננאל

אי נמי (ב) קטן. לשמואל לא הוי עירוב דאין קניין לקטן. לרבה הוי עירוב דהא משום דירה הוא וקטן נמי אית ליה דירה. ומקשה אביי על תרוייהו מהא דתניא חמשה שגיבו את עירובן כשמוליכין אותו למקום אחר אחד מוליך על ידי כולן. למאן דאמר משום קניין האי דמוליך העירוב דייר. ופריק רבה אליבא דידיה ואליבא דשמואל שליחותא דכולהו קא עביד. אמר רבה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר' [שמעון] דאמר הא למה זה דומה לשלש חצירות כו'. מתני' מי שבא בדרך [והיה ירא שמא תחשך]. והיה מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום. מאי לא אמר כלום, רב אמר לא אמר כלום כל עיקר דאפילו לתחתיו של אילן לא מצי אזיל, דהא (עיקר) [עקר]

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מאי טעמא דרב. בשלמא לשמואל לגישנא קמא מיקתברא מילתיה דמלכל מקום קנה שביתה תחת האילן אבל אין אנו יודעין איזו ד' אמות קנה הלכך ידו על התחתונה ומספיק מארבע אלפים כשיעור תחתיו של אילן בא למדוד מכאן מודדין לו מכאן: **משום דלא סיים אפריה.** וכיון דלא סיים לא קני ליה מידי: **כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו.** דכיון דלא סיים ד' לפניות אינו יכול לחזור בו לברור ד' דרומיות להיות לו שביתה כאן וכאן כי אמר נמי כולהו כחדא כגון הכא דאמר שביתתי תחתיו לא אמרינן ליקנו: **ארבע מייניהו מגו תמני.** להכי נקט מגו תמני דלקמן[ד] מוקמינן באילן שיש תחתיו ח' אמות: **המרבה במעשרות.** אחד ממחצה או מאי: **פירותיו.** שסילק לגד אחר חולין מתוקנין הן אבל המעשרות שנותן לוי מקולקלין הן שהרי טבל מעורב בהן כשנתן קב השמיני לא חל שם המעשר אלא על הרלוי למעשר והשאר טבל הוא דמעשר בהדיא אמר רחמנא שיעור אחד מעשרה ולא דמי לתרומה שניטלת בעין יפה ובעין רעה ובדיונית[ה] דבתרומה לא כתיב בה שיעור: **אמאי.** פירותיו מתוקנין: **נימא כל שאינו בזה אחר זה.** דאילו הוה מפרש מעשר בהלכתו והדר שקל מו וקרייה עליה שם מעשר על חולין שניתקנו כבר לא חייל עליה שם מעשר והשתא נמי כי אפרים האי טופיינא עם מעשר לא ליחול שם מעשר אפילו על הרלוי למעשר כי היכי דאמר גבי שביתה דלא קני ארבע מייניהו מגו תמני כי לא אמר בהדיא: **שאני מעשר.** דלהכי פירותיו מתוקנין דעל כל גרגר וגרגר שבו חל השם עליו לפי חשבון הרלוי למעשר כגון הפרים אחד מחמשה קדש כל גרגר חליו אבל גבי שביתה ליכא למימר דשייכא בכל תחתיו של אילן דארבע אמות בהדי בעין: **דאי אמר תיקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה.** והאי כיון דאפרים כפליס וקרא עליה שם מעשר כמאן דאמר תיקדוש כל חיטתא לפלגא: **והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין.** דאי אמר מאי טעמא דלא אמר מעשר לא אמר כלום ליקדש לחצאין דכל אשר יעבור תחת השבט הבשירי יהיה קדש[ב] אמר רחמנא[ג] (יהיה כולו קדוש לשם מעשר) וליתיה נמי בזה אחר זה שאם קרא לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אינו קדוש וכי קרא לשנים עשירי בבת אחת אמרינן דחד מיניייהו מעשר גמור דאמר רבה עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה דחד מיניייהו מעשר ואידך הוי אחד עשר שקראו עשירי ואילו הוה ידע ביה כגון שטעה ואחד עשר קרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי קיימא לן דעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ומה בין שלמים למעשר שהשלמים טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונפדין במומן ותמורתן קריבה מה שאין כן במעשר והשתא דקרא בבת אחת ולא ידע הי עשירי גמור והי אחד עשר שנקרא עשירי בעו תרוייהו תנופה[ד] חזה ושוק וסמיכה ולבי אומר דאינו מברך על התנופה ועל הסמיכה דלא ליחוי ברכה לבטלה ונסכים יביא נסכי קרבן אחד על תנאי ויאמר אם זה שלמים יהיו על זה ואם לאו יהיו על חברו. אלמא מדחל שם מעשר אחד מייניהו שמע מינה אע"ג דלא קדים אחד עשר לא קרא לעשירי עשירי דהוי עשירי וקרא לאחד עשר עשירי אפילו הכי כי קרא בבת אחת קדים חד מייניהו בעשירי: **שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות.** כגון אם טעה בעשירי וקראו תשיעי ולאחד עשר עשירי קדוש אם קרא שלמים תמנן כו' ובפרק בתרא דבכורות ילפינן מקראי הלכך כי קראן כאחד לא מעכב ר"מ על העשירי מלאול עליו שם גמור דהא ר"מ גופיה זימנין דקדוש בקראית שם מעשר כגון היכא דקרייה לעשירי שלפניו תשיעי והא דרבה בפרק בתרא דבכורות: **והרי תודה.** דלמאי תודה מ' חלות דכתיב במנחות (דף עז.): **דליפה בטעות.** אם הפרים לחמי תודתו וטעה וסבור שלא הפרים וחזר וקרא שם על מ' חלות אחרות לא קדשי דהא טעה ותנן הקדש טעות אינו הקדש וכי שחטה על שמונים בבת אחת אמר חזקיה דקדשי מ' מתוך שמונים. שחיטת התודה מקדשת הלחם כדתניא במנחות (דף עח:): קרבנו על מזבח אמרינן לשחוטות ומנלא לנזות, שאין אותן שבדעתו, לא קדשו, דתנן (זבח לא.) הקדש טעות כ"ש אומרים הקדש וכ"ש אומרים אין הקדש, וליתיה בזה אחר זה. שאם שחטה על ארבעים חלות וחזר ואמר על ארבעים אחרות יקדשו גם אלו שם אלו, לא קדשו, שהתודה טעונה ארבעים חלות כדלמרינן במנחות (עו.) ושחיטת הזבח מקדשתן קדושת הגוף כדלמרינן התם (עח:) קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזבחיה, דהשתא קרבנו משמע, דכתיב על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו וגו' (קדושין נא). **שנשחטה על שמונים חלות.** הבא אלא לעזרה שמונים, קדשו עלה **ארבעים** מתוך שמונים. ויוקמ לדי תודתו והתם מפרש היכי מתחלקים (שם). ר' יוחנן אמר **לא קדשו.** קא סלקא דעתך בדרבה פליגי דאמר כז שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת, ומקשה לה מלחשוקים שהרי כבר אין אחד בדאמרינן (לעיל כד.) גבי סגדל שנפסקה אחת מחרוזותיו (קדושין שם). **היכא דאמר ליקדשו.** כלומר היכא דלא נתכוון שיקדשו אלא ארבעים ואת השאר הבא לאחריות שאם יאבדו אי יטמאו אלו יהו אלו תחתיון (שם). **לא יקדשו ארבעים.** כלומר לא נתכוון שיקדשו ארבעים בלא שמונים, שבדקיטו ואמר לכולם נתכוונתי (שם). **דלא קדשו.** כדרבה דבל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת (שם). **בסתמא.** שאחט סתם והלך לו (שם). **לאחריות קא מכוין.** ולא היה בלבו אלא על ארבעים (שם).

כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו. ואומר ר"י דלא דמי למתמורת עולה ושלמים אע"ג דליתא בזה אחר זה איתא בבת אחת כדאיתא בכילד מערימין (תמורה כה:) ובפרק שני דזבחים (דף ל.)[א] דהתם אפשר להתקיים שניהן כדאמר התם דתרעה עד שתשתאב ותמכר ויביא בדמי חליה בזה אחר זה ובדמי חליה שלמים[ב] אבל הכא לא קנו כל ח' אמות והי מייניהו מייתית דאי קני הני ד' לא קני הני ד' ובמקדש אשה ובתה אי תפסי קדושין בהא לא תפסי בהא וכן כל הני דמייתי בסמוך ובפרק ב' דקידושין (דף נא.) וכן קיים ליפי ומופר ליפי בנדרים (דף פט.) ועוד פי' ר"י טעם אחר ולא נתישב לפירושו ההיא דנדרים: **שאני מעשר דאיתיה לחצאין דאי אמר תיקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה.** כדפירש בקונטרס שהמעשר על כל גרגיר שבו חל השם לפי החשבון הרלוי למעשר כגון הפרים אחד ממחצה קדש כל גרגיר חליו אבל גבי שביתה ליכא למימר אם כל תחתיו של אילן דארבע אמות דמי דהכא ארבע אמות קאמר גופא[ג] אמר רבה כל דבר שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו איתיביה אביי לרבה[ג] אהמרבה במעשרות פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלין אמאי לימא כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו שאני מעשר דאיתיה לחצאין דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין[ה] (ד) ואמר[ו] (רבה) יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות[ז] דתנן[ג] קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין והרי תודה דליתה בטעות וליתה בזה אחר זה[ז] ואיתמר תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו עלה מ' מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו עלה מ' מתוך שמונים הא איתמר עלה אמר ר' [ח] (זירא) הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשו שמונים כולי עלמא לא פליגי דלא קדשו כי פליגי בסתמא מר סבר לאחריות קא מכוין ועל תנאי אייתינהו ומ"ש

אמר רבה מ"ט דרב משום דלא מסיים אתריה ואיכא דאמרי אמר רבה מ"ט דרב משום דקסבר[ט] כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו מאי בינייהו איכא בינייהו דאמר ליקנו לי בארבע אמות מגו שמונה מאן דאמר משום דלא מסיים אתריה הא לא מסיים אתריה ומאן דאמר משום כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו האי כארבע אמות דמי דהכא ארבע אמות קאמר גופא[ג] אמר רבה כל דבר שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו איתיביה אביי לרבה[ג] אהמרבה במעשרות פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלין אמאי לימא כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו שאני מעשר דאיתיה לחצאין דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין[ה] (ד) ואמר[ו] (רבה) יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות[ז] דתנן[ג] קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין והרי תודה דליתה בטעות וליתה בזה אחר זה[ז] ואיתמר תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו עלה מ' מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו עלה מ' מתוך שמונים הא איתמר עלה אמר ר' [ח] (זירא) הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדשי לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשו שמונים כולי עלמא לא פליגי דלא קדשו כי פליגי בסתמא מר סבר לאחריות קא מכוין ועל תנאי אייתינהו ומ"ש

נה א מיי' פ"ג מהל' מעשר הלכה יד סמג עשין קלח טו"ע יו"ד סי' שלא סעיף עו: נו ב מיי' פ"ח מהלכות בכורות הלכה ד:
נז ג מיי' שם הלכה ח:
נח ד ה מיי' פי"ב מהל' פסולי המוקדשין הלכה טו:

מוסף תוספות

א. [וא"ת] אמאי חיילי תרוייהו, נימא כל שאינו בזאת"ז אפי' בב"א לא יחולו לא זה ולא זה, וי"ל וכו'. תוס' הרמ"ש. ב. [ו]כל שאינו בזה אחר זה בבת אחת אינו מיירי בדבר שאי אתה יכול לקיים את שניהם, שסותרים זה את זה. תוס' וזמים ג. ד"ה דנכיי. ג. דשייכא בכל תחתיו של אילן. תוס' הרמ"ש. ד. שכל חטה וחטה חציה מעשר וחציה טבל כשתפריש אחד מחמשה. שם. ה. אם הפריש שני סאין מעשר, סאה אחת כל חטיה שלמות מעשר. שם. ו. כל חטיה. שם. ז. לא משום דקדשי בבת אחת, אלא וכו'. שם. ח. [ו]הוי ספק איזה מהם קדם. שם. ט. כדאמרינן התם קראו לעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי, עשירי וחולין מעורבין זה בזה, וה"נ כיון דעשירי קדוש מאליו הוי אחד עשר חולין. שם. י. דקושיין אמאי אחד עשר קדוש כלל ואפילו בתורת שלמים. ריטב"א.

רב ניסים גאון

תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו מ' מתוך שמונים. כי לחם התודה ארבעים חלות, ואיתה בתורת כהנים נמצא לחמה שלתודה ארבעים חלות, נוטל מהן ד' ונותן לכהן. ובמס' מנחות בפרק התודה תמצא גם שם פירושו.
סליק מי שהוציאוהו

רבינו חננאל

אמר רבה מ"ט דרב דאמר לא אמר כלום כל עיקר, משום דלא מסיים אתריה קסבר כל מאן דלא מסיים אתריה לא קנה שביתה במקום, ומי שלא קנה שביתה במקום יודע ומסויים דומה למי שיצא חוץ לתחום מאחר שקדש היום שאין לו אלא ד' אמות בלבד. **איכא דאמרי טעמא דרב משום דכל דבר שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו.** פי' כיון שאין לאדם לקנות ארבע אמות מקום שביתה אחרי שקנה במקום אחר, כך אין לו לקנות שיעור שני מקומות בבת אחת, והוא תחת האילן שיש תחתיו שיעור כמה מקומות, כל ארבע אמות מקום, ולברור אחר כך איזה מקום שירצה. והוא כגון קידושי אשה ובתה כשם שאחר שיקדש אחת מהן אינו יכול לחזור ולקדש האחרת, כך אם יאמר בבת אחת[ט] (מכס). ואמרי' מאי איכא בין תרי לישני דרבה. איכא בינייהו כגון דאיכא תחתיו דאילן ח' אמות ואמר שביתתי תחת ד' אמות מהני ח', למאן דאמר דהא לא מסיים אתריה הא' נמי לא קנו לא אמר לא בצפון ולא בדרום. ולמאן דאמר כל שאינו בזה אחר זה כו', כיון דאמר ליקניין לי ד' אמות מהני ח', הרי כאילו בזה אחר זה קאמר דראשון מיהא קני ולא דמי לבת אחת. ומותבי אהא דרבה דאמר כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו, [מהא דתניא] המרבה במעשרות פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלין. הנה אם הוציא מן הכור מעשר שלו איפה אחת, וחזר אח"כ והפריש איפה אחרת השניה חולין. הנה המעשר אינו בזה אחר זה, ואם הפריש בבת אחת שתי איפות קנה מעשר, וישנן בבת אחת מדקתני פירותיו מתוקנין. קשיא לרבה. ופריק רבה שאני מעשר הואיל ואיתיה לחצאין, דאי אמר תיקדוש פלגא דחיטאתא קדשה, כאילו ישנו בזה אחר זה. פי' אילו אמר חצי כל חיטה מאילו שתי איפות מעשר הן קדשו, וכיון שאי אפשר לברר איזהו חציו הקדוש נתפס גם חצי האחר. ומשום דמשכחת לה דמקדש זה אחר זה, משום הכי מקדשו בבת אחת. ואקשינן והרי מעשר בהמה דליתה לחצאין דנוקמה בזה אחר זה, ואיתנהו בבת אחת, כדרבה דאמר עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה. ושנינן מעשר בהמה שני דמשכחת לה בזה אחר זה בטעות, דתנן קרא לתשיעי עשירי כו'. ואקשינן תוב והרי תודה דליתה בטעות ולא בזה אחר זה. ואיתמר תודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו מ' מתוך פ'. ופריק רבא הא איתמר עלה א"ר זירא הכל מודים היכא דא' קדשו מ' מתוך פ' דקדשי, כי היכי דאמינא אנא היכא דאמר ליקנו לי ד' אמות מהני ח' דקני. ופריק רבא ואוקמה לטע'

ט) דשייכים מקודשות לי לא אמר כלום.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הגהות הב"ח

(א) גמ' בהמה דליתיה לחצאין וליתיה בזה אחר זה ואמר רבה יפלא: (ב) תוס' ד"ה שאני וכו' שאם אמר אם אחת זה כל חצי חטה וחטה יהא מעשר וחא"כ אמר: (ג) ד"ה עשירי וכו' ויחלל במעות:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה והרי מעשר בהמה כו' חזה ושוק וסמיכה. עי' בעבר המלך פ"ג הלכה יג מהל' מעשר הקרבנות:

מוסף רש"י

המרבה במעשרות. המפרים אחד ממחמשה, שמנה לרבעה לחולין בלא זה ומדלג ממיסים למעשר (קדושין נא. ובע"ז מנחות נד:), ומעשרותיו מקולקלין. לטבל ומעשר מעורבין זה בזה, שהכרי טולו טבל הוה, וכשמנה לרבעה לחולין לא היה לו ליטול מן הכרי למעשר אלא חצי מדה ממיסים והוא הפרים מדה שלמה ושם מעשר לא חל עליו אלא כפי חשבון ומנלא השאר טבל ואסור לכל אדם עד שיתקנם (שם ושם). לימא כל שאינו בזה אחד זה. אם אינה לכל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת כלל, אמאי פירותיו מתוקנין ולמה חל שם מעשר אפילו לפי חשבון, הרי אינו בזה אחר זה, שאם הפרים פעם אחת וחזר והפרים לא היה שם מעשר חל על האחרון (קדושין נא.). דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחיטתא קדשה. הלכך כשהפרים בבת אחת יותר מכשיעור, יש לו למעשר לחול על כל חטה וחטה לפי חשבון ואיכא למימר דמתפלגי טולהו לפי חשבון (שם). והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין. כשמנה תשעה אינו יכול לחלוק שנים ולומר אלו כל אחד יהא מעשר ויקרב לחלין, ולומא נמי בזה אחר זה, אחר שקרא לעשירי עשירי וחזר וקרא לאחד עשר עשירי אינו קדוש (שם). עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה. אחד מהן מעשר גמור אבל אינו ידוע איזה הוא, והשני שם שלמים עליו, כדין אחד עשר שקרא עשירי אחר שטעה וקרא לעשירי תשיעי, דקי"ל שהוא שלמים כדלקמן, אלו הוי נמי שלמים, שהרי אחד עשר זה אף הוא אחר קראת תשיעי עשירי, והרי הן מעורבין וירעו עד שיתפאנו ויבא בהמת חולין ויאחר כל מקום שלמים יהא מחולל על בהמה זו ויקרב זו שלמים והשניים נאכלין לבעלים, שהשיהם ספק מעשר ומעשר בהמה נאכל במומו לבעלים, והא הכא אינו בזה אחר זה, דאילו קרא לעשירי עשירי לא קדש אחד עשר כלל, וכי קראתו בהדי תשיע חד מיייהו מעשר לפטור את התשעה (שם). **שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות.** אם טעה מלקראת העשירי בשמו הוי מעשר, דתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר אחרון שלו, ולשון התשעה תשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים, ולקמן לה מקראי, הלכך כי היכי דחל שמו על הטעות חל נמי כי נפיק אחד עשר בהדיה ולא הפסיד העשירי את שמו בכך (שם). **והרי תודה.** לחמי תודה, **דליתה בטעות.** שאם שחט תודה על הרבעים חלות ונתכוון לשחוטות ונמלא לנזות, שאין אותן שבדעתו, לא קדשו, דתנן (זבח לא.) הקדש טעות כ"ש אומרים הקדש וכ"ש אומרים אין הקדש, **וליתה בזה אחר זה.** שאם שחטה על הרבעים חלות וחזר ואמר על הרבעים אחרות יקדשו גם אלו שם אלו, לא קדשו, שהתודה טעונה ארבעים חלות כדלמרינן במנחות (עו.) ושחיטת הזבח מקדשתן קדושת הגוף כדלמרינן התם (עח:) קרבנו על זבח מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזבחיה, דהשתא קרבנו משמע, דכתיב על חלות לחם חמץ יקריב קרבנו וגו' (קדושין שם). **שנשחטה על שמונים חלות.** הבא אלא לעזרה שמונים, קדשו עלה **ארבעים** מתוך שמונים. ויוקמ לדי תודתו והתם מפרש היכי מתחלקים (שם). ר' יוחנן אמר **לא קדשו.** קא סלקא דעתך בדרבה פליגי דאמר כז שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת, ומקשה לה מלחשוקים כדו כו' ר' יוחנן דלמרינן (לעיל כד.) גבי סגדל שנפסקה אחת מחרוזותיו (קדושין שם). **היכא דאמר ליקדשו.** כלומר היכא דלא נתכוון שיקדשו אלא ארבעים ואת השאר הבא לאחריות שאם יאבדו אי יטמאו אלו יהו אלו תחתיון (שם). **לא יקדשו ארבעים.** כלומר לא נתכוון שיקדשו ארבעים בלא שמונים, שבדקיטו ואמר לכולם נתכוונתי (שם). **דלא קדשו.** כדרבה דבל שאינו בזה אחר זה אינו בבת אחת (שם). **בסתמא.** שאחט סתם והלך לו (שם). **לאחריות קא מכוין.** ולא היה בלבו אלא על ארבעים (שם).

ומזר סבר לקרבן גדול מכוין. הקשה הר"ר אפריים ז"ל לפרושי טעמא דר' יוחנן משום דלקרבן גדול קמכוון מיפוק ליה דר"י לית ליה בריה דקסבר האחין שחלקו לקומות הן [א] בפרק מרובה (נ"ק סט:) ואומר ר"י דלא שייך כאן בריה דלא צריכי לבירורן [א] דקדשי כל היכא דאיתנהו בתערובתן [ב] ואת"ל והא צריך אדרבא מהן ליתן לכהן לתרומת לחמי תודה ואומר ר"י [ג] דאם הן לבדן [ד] יכול להפריש ד' מכל מ' ומ' אבל אם כולן יחד [ה] אי אפשר לתקן אם לא יפרישם י"א מכל מין ומין [ו] דהא כל מין ומין יש לו עשרה חולין ועשרה קדושות ואז א"א שלא תהא אחת תרומה מן הקדושות: כזה

ומ"ם לקרבן גדול קא מכוין אמר אביי לא שנו אלא באילן שתחתיו י"ב אמה אבל באילן שאין תחתיו י"ב אמה הרי מקצת ביתו ניכר מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע ממאי דבארבעי מציעתא קא מסיים דלמא בארבעי דהאי גיסא ובארבעי דהאי גיסא קמסיים אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע אלא שנו אלא באילן שתחתיו ז' אמות הרי מקצת ביתו ניכר תניא כוותיה דרב מי שבא בדרך וחשכה לו והיה מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום אבל אם אמר שביתתי במקום פלוני מהלך עד שמגיע לאותו מקום [ב] הגיע לאותו מקום מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה בד"א במקום המסויים כגון ששבת בתל שהוא גבוה י' טפחים והוא מד"א ועד בית סאתים וכן בקעה שהיא עמוקה י' והיא מד"א ועד בית סאתים אבל במקום שאין מסויים אין לו [ו] אלא ד"א [ג] היו שנים אחד מכיר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר והמכיר אומר שביתתי במקום פלוני בד"א כשסיים ד"א שקבע אבל לא סיים ד"א שקבע לא יזוז ממקומו לימא תיהוי תיובתיה דשמואל אמר לך שמואל הכא במאי עסקינן [ד] כגון דאיכא ממקום רגליו ועד עיקרו תרי אלפי וארבע גרמידי דאי מוקמית ליה באידך גיסא דאילן קם ליה לבר מתחומא אי סיים ד"א מצי אזיל ואי לא לא מצי אזיל תניא כוותיה דשמואל הטעה ועירב לשתי רוחות כמדומה [ו] הוא שמערבין לו לשתי רוחות או שאמר לעבדיו צאו וערבו לי [ג] אחד עירב עליו לצפון ואחד עירב עליו לדרום מהלך לצפון כעירובו לדרום ולדרום כעירובו לצפון ואם מיצעו עליו את התחום לא יזוז ממקומו לימא תיהוי תיובתיה דרב [ד] רב תנא הוא ופליג: אמר שביתתי בעיקרו מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה ומעיקרו לביתו אלפים אמה נמצא מהלך משחשיכה ד' אלפים אמה אמר

אבל באילן שתחתיו ז' אמות הרי מקצת ביתו ניכר תניא כוותיה דרב תניא כוותיה דשמואל תניא כוותיה דרב מי שבא בדרך וחשכה לו והיה מכיר אילן או גדר ואמר שביתתי תחתיו לא אמר כלום אבל אם אמר שביתתי במקום פלוני מהלך עד שמגיע לאותו מקום [ב] הגיע לאותו מקום מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה בד"א במקום המסויים כגון בתל שהוא גבוה י' טפחים והוא מד"א ועד בית סאתים וכן בקעה שהיא עמוקה י' והיא מד"א ועד בית סאתים אבל במקום שאין מסויים אין לו [ו] אלא ד"א [ג] היו שנים אחד מכיר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר והמכיר אומר שביתתי במקום פלוני בד"א כשסיים ד"א שקבע אבל לא סיים ד"א שקבע לא יזוז ממקומו לימא תיהוי תיובתיה דשמואל אמר לך שמואל הכא במאי עסקינן [ד] כגון דאיכא ממקום רגליו ועד עיקרו תרי אלפי וארבע גרמידי דאי מוקמית ליה באידך גיסא דאילן קם ליה לבר מתחומא אי סיים ד"א מצי אזיל ואי לא לא מצי אזיל תניא כוותיה דשמואל הטעה ועירב לשתי רוחות כמדומה [ו] הוא שמערבין לו לשתי רוחות או שאמר לעבדיו צאו וערבו לי [ג] אחד עירב עליו לצפון ואחד עירב עליו לדרום מהלך לצפון כעירובו לדרום ולדרום כעירובו לצפון ואם מיצעו עליו את התחום לא יזוז ממקומו לימא תיהוי תיובתיה דרב [ד] רב תנא הוא ופליג: אמר שביתתי בעיקרו מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה ומעיקרו לביתו אלפים אמה נמצא מהלך משחשיכה ד' אלפים אמה: אמר

מעשה הבקעה שיש לו מחיצות והוא מד"א עד בית סאתים דבגיר מהאי מאי מהלך את כולו איכא בלאו מחיצות נמי ד' קני ליה לשביתה ואם יומר מבית סאתים הואיל ולא הוקף לדירה לא מהניין ליה מחיצות לשייר כד"א: **אבל מקום שאינו מסויים.** כלומר שאינו כולו רשות אחת של ד"א כגון שאין לו מחיצות או שיבנו יותר מבית סאתים: **אין לו.** בתוכו אלא ד"א לבד מאלפים משם והלאה ובעי לסיומי ביה הי מיניהו כדמפרש ואזיל לקמן וכי מסיים להו קני להו ומהלך משם והלאה אלפים אמה ותוך מחיצות עולה לו מן המנין: **בד"א.** דבמקום שאינו מסויים קני ליה מיהא ד"א לשביתה ואלפים מהן לכל רוח: **במסיים ד"א שקבע.** (ג) בד' בהן שהיה לו בהן סימן אילן או אבן ואמר בתוכן ד' תהא שביתתי: **לא יזוז ממקומו.** אפילו פסיעה אחת מד"א של מקום רגליו דאין לו שביתה לא כאן ולא כאן דבמקום רגליו לא רצה לקנות וכאן שרצה לא סיים והיינו כרב: **הכא במאי עסקינן.** דקתני לא יזוז כגון דאיכא ממקום רגליו עד עיקרו תרי אלפי וד' גרמידי תרי אלפי לתחומא וד' לשביתה כולן כלין ממקום רגליו ועד עיקרו ועדיין נוף דאידך גיסא דאילן נוטה חוץ לכולן: **דאי מוקמת ליה באידך גיסא דאילן קם ליה לבר מתחומא.** שאם אתה נותן לו שביתה תחת הנוף שבעבר השני נמצא מקום רגליו שהיה עומד שם בשעה שחשכה לו חוץ לתחומו שהרי רחוק ממקום שביתתו יותר מאלפים וד"א הלכך סיים לו ד"א בצד זה של אילן מצי אזיל אפיר אבל לא סיים לו י"ל בעבר השני בחר והרי הוא עכשיו חוץ לתחומו ואין לו אלא ד"א וכי אמר שמואל דליקני שביתה תחת האילן אע"ג דלא סיים לו ומצי אזיל כגון שכל תחתיו של אילן בתוך אלפים וד"א דכל ד' דיהבת ליה לשביתה תחתיו מטי תחומייהו עד מקום רגליו הלכך שביתה קנה לו שם אבל אינו יודע אם בצפונו או בדרומו ולפיכך ידו על התחתונה בא למדוד מצפונו של אילן ולא ביתו אלפים מודדין לו מדרומו ומקרמין לו (ד) כל תחומו כל שיעור תחתיו של אילן ולא יגיע לביתו בא למדוד מן הדרום של אילן ולחזור לאחוריו ממקום רגליו כמדת תחתיו של אילן מודדין לו מצפונו של אילן וכלה התחום במקום רגליו: **טעה ועירב לב' רוחות.** לדרום ולצפון: **כמדומה** (ה) **הוא.** שמותר לעשות כן ולילך שחרית כאן וערבית כאן וכיון שנתכוין לשמיהן והאמת הוא דקנתה לו ואינו יודע איזו היא נותנין עליו חומרי זו וחומרי זו: **מהלך לצפון לדרום ולדרום כעירובו לצפון.** מהלך לביתו (ו) לצפון כשיעור תחום שמניח לו עירובו של דרום לצד צפון ומהלך לדרום מביתו כשיעור תחום שמניח לו עירוב של צפון לצד דרום כגון אם לא הוצרך ללכת אלא ג' אלפים לכאן וג' אלפים לכאן הרי הוא עירוב בסוף אלף אמה לכאן ובסוף אלף אמה לכאן לדיהוי ליה ממקום עירובו אלפים מותר ליל אלף אמה מביתו לכאן ולכאן דמעירובו יש לו אלפים אמה לכל רוח הלכך אלפים שיש לו לצפון מעירובו שבדרום כלות לו לסוף אלף לצפון ביתו ואלפים שיש לו לדרום מעירובו שבצפון כלות לו לסוף אלף אמה לדרום ביתו: **ואם מיצעו עליו את התחום.** עליו בשבילו מיצעו התחום שהרי כל אחד עירוב לסוף אלפים דהשתא הוה ליה עירוב [עירו] באמצע ב' תחומין תחום שלם מן המערב לביתו ותחום שלם מן המזרח דנתכוונו לקנות מן העירוב אלפים ואלא: **לא יזוז ממקומו.** מביתו ואפילו כבני עירו אינו דהא לא נתכוון לקנות שביתה אלא במקום העירובין ואינו יודע אי זה מהן קנה זה עירוב הדרום מפסידו אלפים של צפון וזה עירוב הצפון מפסידו אלפים של דרום. קתני מיהת מהלך לצפון כעירובו לדרום אלמא היכא דמספקא לן בהי ניחא לה אזלינן בתרוייהו לחומרא ומיהו במאי דשבקו שרי ליה למיזל ואע"ג דלא סיים בהי ניחא לה והיינו כשמואל דאמר היכא דמספקא לן בהי ד"א דאילן קנה שביתה חומרי דתרוייהו יהבינן ליה: **ניחא למיכל כיוצאים דרב.** דאמר היכא דלא סיים לא יזוז ממקומו דבמקום רגליו לא רצה לקנות ותחת האילן הואיל ואיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי לא קנה לא הני ולא הני דהא הכא אמרינן אף על גב דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי הני העירובין ומותר להלך במקום ששניהם נותנים לו דאי לרב אפילו לא מיצעו את התחום לא יזוז ממקומו דבביתו לא רצה לקנות ובשביתות העירובין לא סיים בהי ניחא ליה. ולגשון ששמעתי [מט: ד"ה ל"א] קשיא לי מאי דוחקיה למימר רב תנא הוא ופליג מכדי פלוגתייהו דרב ושמואל במאי דרב סבר לא קנה לא מקום רגליו ולא תחת האילן ושמואל קנה או מקום רגליו או תחת האילן ומותבינן לרב מהא דקתני דקנה או לצפון או לדרום ומהלך כרגלי שניהן מי דמיא הא לדרב הכא איכון לתרוייהו וגבי עבדים נמי תרוייהו שליחותייהו עבוד ובשתי שביתות אי אפשר מיהו חדא מיניהו קניא ומדלא ידע הי קניא נותנין חומרי שתיהן עליו ואידך שרי ממה נפשך אבל התם במקומו לא רצה לקנות ותחת האילן סבר רב דכיון דלא סיים נאו קנייה היא הלכך אין לו שביתה כלל וא"ת היינו תיובתיה אמאי לא קני התם תחת האילן או אדרבא לפוניות או אדרבא דרומיות וליתיב עליה חומרי תרוייהו ואידך ליתבי חומרי דתרוייהו אמאי לא קני התם תחת האילן מפרש בההוא ליתא דשמואל אין לו מן האילן והלאה כלום ואמאי ממה נפשך מתחילת אילן לצד רגליו ליתיב ליה אלפים לצד ביתו: והוא

בכל הדרום. וכן עוד עירב עליו כעיניין הזה שפירשנו בדרום, ולא השאיר לו (בדרום) [בצפון] כלום, נמצא עירובו ספק בכאן ספק בכאן, ואסור בצפון ובדרום שכשיבוא לילך בצפון אר' לו עירובו בדרום ואין לו בצפון כלום. וכשיבא בדרום דוחין אותו ואר' עירובו בצפון לפיכך לא יזוז ממקומו. אבל אם נתנו עירובו בתוך אלפים מהלך בצפון כשיעור המקום שנתנו עירובו בדרום. פי' אם נתן עירובו בצפון בסוף אלף אמה, יש לו לילך בצפון ג' אלפים אמה אלפים תחומו שבצפון ואלף שהעתיק לו מן הדרום, נשאר לו בדרום אלף אמה, ובעיניין הזה בצפון. **פיסקא,** מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה.

עין משפט נר מצוה

נט א מיי' פ"ז מהלכות עירובין הלכה ו טור ש"ע א"ח סי' תט סעיף יא:

ם ב מיי' פכ"ז מהלכו' שבת הלכה ט ופ"ז מהלכות עירובין הלכה ד טוש"ע א"ח סי' שלו סעיף ב:

סא ג מיי' פ"ז מהלכות עירובין הלכה ז טוש"ע א"ח סי' תט סעיף יב:

סב ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף יא:

סג ה מיי' פ"ז מהלכות עירובין הלכה א טור ש"ע א"ח סי' תיב:

רבינו חננאל

אמר אביי לא שנו אלא באילן שיש תחתיו י"ב אמה, שיש לומר כל ד' אמות מקום בפני עצמו ואינו מסיים איזה הוא, אבל באילן שתחתיו י"א אמה הרי מקצת ביתו ניכר. כיון שאין תחת האילן שיעור שלשה בתים, ד' אמות לכל בית, יש לומר ד' אמות שבאמצע הן מקום שביתתו ואם תתן לו מקום שביתה באמצע הרי כל ביתו ניכר, אלא אם תניח ד' אמות מצד אחד ותתן לו הד' אמות שנשארו (תתן לו) אם ארבע אמצעיות תתן לו נשארו שלש החיצונות, ואם ד' החיצונות תתן לו נשארו באמצע שלש אמות מכל פנים נמצאת אמה אחת מכל בית. ודחינן ממאי דמד' מציעתא קא מסיים ולא איפשר דלא מינכר מקצת ביתיתה, דלמא מארבעי דבצפון או מארבעי דבדרום קא מסיים, אבל במיצעי כלל לא דליכא מקצת ביתו ניכר. ואסיקנא, לא שנו [אלא] באילן שתחתיו ח' אמות, אבל באילן שתחתיו שבע אמות כיון דבית שביתתו לא פחות מד' אמות בין מצד אחד ובין מצד אחר אתה מודד לו ד' אמות אמה אחת מביתו ודאי ניכר. **תניא** כוותיה דרב, מי שהיה בדרך והיה מכיר אילן או גדר וכו', עד במה דברים אמורים ששיים ארבע אמות שקבע אבל לא סיים ארבע אמות שקבע הרי זה לא יזוז ממקומו. לימא תיהוי תיובתא דשמואל. ומוקים שמואל להא ברייתא כגון דהוי ממקום רגליו ועד עיקר האילן תרי אלפי גרמידי וארבע גרמידי, וכיון דאמר בשיתתי תחת האילן, והוא ממקום רגליו ועד עיקר האילן אלפים וארבע אמות, נמצאו ארבע אמות שתחת האילן חוץ לתחומו ואין אדם קונה שביתה חוץ לתחומו, לפיכך אין לו **אלא ארבע אמות.** [והא] דתניא הגיע לאותו מקום מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה, אימתי בזמן שהוא בתוך אלפים אמות שלו אבל אם היה אותו מקום חוץ לאלפים אמה שלו אין לו אלא ד' אמות שהוא עומד בהן. אבל (הן) [אם היו] ממקום רגליו ועד עיקרו של אילן אלפים מכוונות מהלך את כולן עד שמגיע תחת האילן ונעשה שם חמר גמל דהא לא סיים מקום שביתתו, ויש לומר שבאותן ד' אמות שהיה עומד בהן מבעוד יום שהן עכשיו לו לאלפים אמות, בהו קנה שביתה ועכשיו יצא חוץ לתחום ואין לו אלא ד' אמות בלבד. **תניא** כוותיה דשמואל טעה ועירב לשתי רוחות כמדומה שמערבין לשתי רוחות, או שאמר לעבדיו צאו ועירבו עלי, אחד עירב לו לצפון ואחד עירב לו לדרום, מהלך בצפון כרגלי מי שעירב עליו לדרום כו'. הנה טעה ועירב לשתי רוחות דומה לזה שטעה ועירב ברגליו לקנות שביתה תחת האילן, ולא קתני לא יזוז ממקומו, אלא אומר מהלך בצפון כרגלי מי שעירב לדרום, כשמואל דאמר מהלך אלפים אמה, קשיא לרב. ופרקינן רב תנא הוא וחולק

מסורת הש"ס

(א) בק"ד בו, ב) [לקמן נא.], ג) ביצה לז: ע"ש, ד) [כתובות מ. גיטין לח: ב"מ מב. סנהדרין כפ: חולין קכב:], ה) רש"ל מ"ז, ו) בס"ל: מביאו,

הגהות הב"ח

(א) גמ' כמדומה היה שמערבין: (ב) רש"י ד"ה אבל ז' וכו' שלא ביררה לו דאי בתחלה: (ג) ד"ה במסיים ד' אמות בקצב בהן כל"ל ותיבת בד' נמחק: (ד) ד"ה דאי מוקמת וכו' ומקלרין לו תחומו כל"ל ותיבת כל נמחק: (ה) ד"ה כמדומה היה שמותר:

הגהות מהר"ב רגשבורג

[א] תוס' ד"ה ומר סבר וכו' ואומר ר"י וכו' לגירוכן. עי' מגמתו עמ ע"ב תוס' ד"ה ליקדשו וכו' ודו"ק:

מוסף רש"י

לקרבן גדול קא מכוין. ועל כולם היה לנו (קדושין נא.). **מוסר שביתתו למכיר.** אומר שביתתי עמך (לקמן נא.).

מוסף תוספות

א. ולא אמרינן הוברר הדבר שזה חלק המגיע לכל אחד. רש"י כ"ק סט: ד"ה נקומות. ב. זה דומה למקדש אחת מחמש נשים ולא פירש איזה קידש שכולן צריכות גט, גם כאן כל חלה וחלה יש לומר זו קידש, ומשום הכי כולן קדושות מספק ויאכלו כחומר לחמי תודה, בודאי אם היה אומר יבורר ארבעים מהם ויאמר אלו יהיו קודש והשאר יהיו חולין אז הוה שייך לומר יש ברירה. תוס' רי"ל קידושין נא. ג. אף בלא ברירה אפשר להפרישם. תוס' הש"ס קידושין נא. ד. [שן]היו בצד זה ארבעים חלות ובצד אחר ארבעים חלות. שם. ה. עשרים של חמץ ועשרים של מצה ועשרים של רקיקים ועשרים של רבוכה. שם. ו. דאי לאו הכי, כיון דאין בדיבה דלמא דחולין קא שקיל. תוס' מנחות עמ: ד"ה ליקדשו.

רבינו חננאל (המשך)

תנא על תנא. ונתברר לדברי רב כי אם יש תחת האילן מד' אמות ולמטה כיון שיש לו מכללם ד' אמות מכל פנים מקצת ביתו ניכר שקנה שביתה. והוא כגון תל גבוה עשרה טפחים שהוא מד' אמות ועד בית סאתים, או נקע עמוק י' טפחים. וכל מי שאין שביתתו ידוע סבר שאין לו מד' אמות שלו [כלום]. פי' מיצעו עליו את התחום. כגון שערבו לו בתוך אלפים שבצפון, והעתיקו ממנו האלפים אמה שהיה לו בדרום, ונתנום לו האלפים שבצפון לילך בצפון ד' אלפים, ולא נשאר לו בדרום כלום נמצא אסור

והוא דכי רהיט מטי. הא דקתני מתני' דאם סיים קנה שביתה בעיקרו הוא דכי הוה רהיט מטי אתם קודם שתחשך אתם מהניא אמירה ואי קני אתם מצי למיזל לביתו בגמרא: **תשלה נו:**). לילך עד ביתו אפילו במרוצה אבל לעיקרו הוה מטי במרוצה אי הוה רהיט: **מסגי קני.**

כזה יהו כל שובתי שבת. פ"ה דגבי העברה ליכא למיתב פיאות אלא כה"ג שנותנין שיעור אלכסון דהא ליכא למימר בהן ריבוע ועיגול [א] ור' שמואל מפרש שמרבעין ד' אמות ברשות הרבים [ב] בריבוע עולם ואם משביר או זורק ממזרח למערב או מצפון לדרום חייב בד"א לחודיה [ג] ואם לאלכסונו של עולם אמר רבא אוהוא דכי רהיט לעיקרו מטי א"ל אביי והא חשכה לו קתני חשכה לביתו אבל לעיקרו של אילן מצי אזיל איכא דאמרי אמר רבא חשכה לו כי מסגי קלי קלי אבל רהיט מטי רבה ורב יוסף הוו קא אזלי באורחא א"ל רבה לרב יוסף תהא שביתתנו תותי דיקלא דסביל אחוה ואמרי לה תותי דיקלא דפריק מריה מכרגא [ד] (ידע ליה מר) א"ל לא ידענא ליה אמר ליה סמוך עלי דתניא ר' יוסי אומר [ה] אם היו שנים אחד מכיר ואחד שאינו מכיר זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר זה שמכיר אומר תהא שביתתנו במקום פלוני ולא היא לא תנא ליה [ו] כר' יוסי אלא כי היכי [ז] דליקבל לה מינה משום דר' יוסי נימוקו עמו: אם אינו מכיר או שאינו בקי וכו': הני אלפים אמה היכן כתיבן דתניא [1] שבו איש תחתיו אלו [2] ארבע אמות אל יצא איש ממקומו אלו [3] אלפים אמה מנא לן אמר רב חסדא למדנו מקום ממקום ומקום מניסה וניסה מניסה וניסה מגבול וגבול מגבול וגבול מחוץ וחוץ מחוץ דכתיב [2] ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' וניליף [3] מקיר העיר וחוצה אלף אמה דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מחוצה ומאי נפקא מינה [ח] הא תנא דבי רבי ישמעאל [4] ושב הכהן [5] ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא מידי דדמי ליה אבל היכא דאיכא מידי דדמי ליה מדמי ליה ילפינן: אלפים אמה עגולות: ורבי חנינא בן אנטיגנוס מה נפשך אי אית ליה ג"ש פיאות כתיבן אי לית ליה גזירה שוה אלפים אמה מנא ליה לעולם אית ליה גזירה שוה ושאני הכא דאמר קרא [2] זה יהיה להם מגרשי הערים לזה אתה נותן פיאות ואי אתה נותן פיאות לשובתי שבת ורבנן תני רב חנניה אומר כזה יהו כל שובתי שבת א"ר אחא בר יעקב [ד] המעביר ד"א ברה"ר אינו חייב עד שמעביר הן ואלכסונן א"ר פפא [ט] בדיק לן רבא עמוד ברשות הרבים גבוה י' ורוחב ד' צריך הן ואלכסונן או לא ואמרינן ליה לאו היינו דרב חנניה דתניא רב חנניה אומר כזה יהו כל שובתי שבת: וזה הוא שאמרו העני מערב ברגליו אמר ר' מאיר אנו אין לנו אלא עני וכו': אמר רב נחמן מחלוקת במקומי דר"מ סבר עיקר עירוב בפת עני

הוא דכי רהיט מטי. הא דקתני מתני' דאם סיים קנה שביתה בעיקרו הוא דכי הוה רהיט מטי אתם קודם שתחשך אתם מהניא אמירה ואי קני אתם מצי למיזל לביתו בגמרא: **תשלה נו:**). לילך עד ביתו אפילו במרוצה אבל לעיקרו הוה מטי במרוצה אי הוה רהיט: **מסגי קני.**

**הוא דכי רהיט מטי: